Náučný chodník Rakytovské plieska

Kraj:	Prešovský
Okres:	Poprad
Geomorfologická jednotka:	Tatranské podhorie
Geologická jednotka:	kvartérne glacigénne sedimenty
Chránené územia:	Tatranský národný park, národná prírodná rezervácia Furkotská dolina a národná prírodná rezervácia Važecká dolina
Prístup:	TEŽ / OŽ / bus Štrbské Pleso a pešo 1 h po modrej a neskôr zelenej turistickej značke smerom na západ k turistickému rázcestiu pri Bielom Váhu pri štátnej ceste č. 537
Východisko:	Vysoké Tatry, Štrbské Pleso: turistické rázcestie pri Bielom Váhu pri štátnej ceste č. 537 medzi Podbanským a Štrbským Plesom
Trasa:	Vysoké Tatry, Štrbské Pleso: turistické rázcestie pri Bielom Váhu pri štátnej ceste č. 537 – rázcestie Jambrichovo – Nižné Rakytovské pliesko – prípojka na modrú turistickú značku – rázcestie Jambrichovo
Dĺžka, prevýšenie:	4,5 km, prevýšenie 170 m
Čas prechodu:	2,5 h
Počet zastávok:	5

Náročnosť:	mierne náročná trasa (pozri poznámky nižšie)

Zameranie chodníka: prírodovedné, lesnícke

Typ chodníka: samoobslužný, okružný, obojsmerný, peší, celoročný (pozri poznámku nižšie)

Nadväznosť na turistickú značku: Trasa vedie v prvej tretine súbežne so zelenou a v tretej tretine modrou turistickou značkou.

Rok otvorenia: 2011

Aktuálny stav: Úvodný a prvý informačný panel v roku 2021 chýba, zvyšné panely ako aj početné mostíky sú v dobrom stave.

Textový sprievodca: informačný leták

Kontakt: Nadácia Ekopolis, Komenského 482/21, 974 01 Banská Bystrica, tel. 048 / 4701 096; Komunitná nadácia Liptov, ul. SNP 750, 033 01 Liptovský Hrádok, tel. 0911 540 870

Poznámky: (1) Náučný chodník prechádza územím lesov postihnutých v novembri 2004 veternou kalamitou a prezentuje ich obnovu s pomocou človeka i bez nej. (2) Celá trasa vedie územím s najprísnejším – piatym – stupňom ochrany prírody a krajiny, preto je možné pohybovať sa len po vyznačenom chodníku. (3) Trasa vedie relatívne odľahlým, otvoreným a čiastočne orientačne náročným prírodným podhorským terénom vo výškach okolo 1 300 m n. m., preto v zimnom období treba zvážiť aktuálnu meteorologickú situáciu (snehovú pokrývku, námrazu, vietor ap.). Za dažďa či po ňom a pri topení snehu – hojné močaristé úseky. (4) Stredný úsek medzi zelenou a modrou značkou môže byť v čase vegetácie zarastený, resp. málo zreteľný (vysoká tráva, malinčie, pri snehovej pokrývke).

Využiteľnosť pre školy

Náučný chodník je za priaznivých poveternostných podmienok vhodný pre terénne vyučovanie.

Čo sa oplatí vidieť na trase náučného chodníka a v okolí

Národná prírodná rezervácia Furkotská dolina. Rozsiahle chránené územie vo Vysokých Tatrách a Tatranskom podhorí severne od Cesty slobody severozápadne od Štrbského Plesa na území Furkotskej doliny a jej predpolia včítane samotného morénového Štrbského plesa vyhlásené v roku 1991 na ochranu krajinársky cenného a vedecky významného územia Tatier s výraznými formami glaciálneho reliéfu, množstvom plies, mimoriadne vzácnymi fytocenózami endemického charakteru, jedinej lokality trávničky alpínskej (*Armeria alpina*) na Slovensku a rašeliniskovej vegetácie zanikajúceho Slepého plesa. V rezervácii ležia viaceré karové (Wahlenberove plesá) a morénové plesá (Furkotské plesá, Rakytovské plieska). Rezervácia je súčasťou územia európskeho významu Tatry (súčasť sústavy Natura 2000).

Národná prírodná rezervácia Važecká dolina. Rozsiahle chránené územie vo Vysokých Tatrách severozápadne od Štrbského Plesa na južných svahoch skupiny Kriváňa (2 494 m n. m.), Krátkej a Sedielkovej kopy vyhlásené v roku 1991 na ochranu územia v porovnaní s okolím Štrbského plesa nenarušeného urbanizáciou so vzácnymi rastlinnými spoločenstvami montánneho až subniválneho

stupňa na žulovom a mylonitovom podklade a glaciálnym reliéfom. Na jej území leží karové Krivánske Zelené pleso a Jamské pleso, vypĺňajúce depresiu v morénovej akumulácii. Rezervácia je súčasťou územia európskeho významu Tatry a čiastočne aj chráneného vtáčieho územia Tatry (obe sú súčasťou sústavy Natura 2000).

Biely Váh. Kratšia z dvoch zdrojníc Váhu, 403 km dlhého prítoku Dunaja. Má dĺžku asi 30 km. Pramení či rodí sa v najzápadnejšej časti Vysokých Tatier pod karom Krivánskeho Zeleného plesa v závere Važeckej doliny na juhovýchodnej strane Kriváňa vo výške okolo 1 800 m n. m. a preteká južným smerom Tatranským podhorím a východným okrajom Liptovskej kotliny. Rozsiahlymi ľadovcovo-riečnymi (glacifluviálnymi) kužeľmi, formujúcimi sa v pleistocéne pod úpätím Tatier, bol jeho tok zatlačený až pod Kozie chrbty, kde sa nad Važcom stáča k západu. Tu, na severozápadnom okraji Kozích chrbtov, bočnou a hĺbkovou eróziou obnažil gutensteinské vápence, v ktorých sa jeho ponorné a povodňové vody významne podieľali na modelovaní tektonicky predisponovaných dutín 530 m dlhej Važeckej jaskyne. Tieto vody do nej tiež vniesli štrkové i hlinité sedimenty, vytvárajúce mohutné akumulácie. Západne od Važca Biely Váh vstupuje do Kozích chrbtov, kde sa jeho dolina zužuje do 13 km dlhého a až vyše 100 m hlbokého epigeneticko-antecedentného prielomového úseku, vrezaného do odolných karbonátových hornín (najmä vápence a dolomity). V jeho strede je pod pravým svahom Hybská jaskyňa, dlhá 14 m. Železnica týmto kaňonovitým úsekom s úzkym dnom prebieha v zárezе vysoko v ľavom svahu, cesta ho celkom obchádza. Pod ním sútokom Bieleho Váhu s Čiernym Váhom (dĺžka 39 km) povyše Kráľovej Lehoty v uzučkom výbežku Liptovskej kotliny vo výške 664 m n. m. vzniká rieka Váh.

Štrbské Pleso (Štrba-Štrbské Pleso, resp. Vysoké Tatry-Štrbské Pleso). Najvyššie (1 346 m n. m.) položená podtatranská osada severozápadne od Svitu v strednej časti Tatranského podhoria v okolí jazera Štrbské pleso neďaleko od Cesty slobody, kedysi prevažne s liečebno-kúpeľnou, dnes s turistickou funkciou. Osada Štrbské Pleso vznikla v roku 1872, kedy nedlho po postavení Košicko-bohumínskej železnice (prechádzajúcej pri neďalekej Štrbe) postavili na juhovýchodnom brehu plesa dva jednoduché prízemné zruby, ktoré nasledovali ďalšie chaty, letohrádky, reštaurácie. V roku 1885 bol osade priznaný charakter liečebných kúpeľov. V roku 1896 bola prepojená so stanicou Štrba parnou ozubnicovou železnicou a v roku 1912 elektrickou železnicou so Starým Smokovcom. Juhovýchodne od plesa bolo začiatkom 20. storočia na mieste rašeliniska vytvorené umelé jazero – Nové Štrbské pleso. V roku 1906 na južnom brehu plesa začala výstavba hotelov a sanatórií, ktorých budovy po prestavbách stoja dodnes. Po prvej svetovej vojne cesta od Pribyliny spájajúca podtatranské osady sa dostala do správy štátu, bola pomenovaná Cestou slobody a začalo sa s jej postupnou prestavbou. Po druhej svetovej vojne a po znárodnení v roku 1948 výhradnú správu nad kúpeľmi prevzal štát. Osada sa stala v roku 1970 dejiskom majstrovstiev sveta v klasických lyžiarskych disciplínach, s čím súvisela výstavba lyžiarskeho strediska so skokanskými mostíkmi a hotelom FIS, hotela Panoráma a i. Boli vybudované i ďalšie liečebné domy (napr. v roku 1976 Helios – aj medzinárodne významné Národné klimatické centrum pre liečbu respiračných ochorení). Po roku 1989 kúpele stratili svoju funkciu a po privatizácii buď chátrajú, alebo boli prebudované na luxusné hotely. V roku 2007 sa časť územia Štrbského Plesa včítane osady vrátila do administratívneho pôsobenia a stala sa jednou z troch miestnych častí obce Štrba a časť územia zostala jednou z troch častí mesta Vysoké Tatry.

Štrbské pleso. Jazero ľadovcového pôvodu v Tatranskom podhorí v predpolí Mlynickej doliny pod južnými svahmi Vysokých Tatier vo výške 1 346 m n. m. v osade Štrbské Pleso, druhé najväčšie na slovenskej strane Tatier. Ide o naše najväčšie morénové jazero s rozlohou necelých 20 ha. Jeho panva sa vyvinula pri vytopení asi 80 m hrubej kryhy rozpadnutého ľadovca Mlynickej doliny, zasypanej bočnou morénou mladšieho ľadovca, je teda výtopiskovo-hradeným jazerom. Prvý ho spomína Dávid Frölich v roku 1644 v diele *Bibliotheca seu Cynosura Peregrinantium*. Pred príchodom turistov ho poznali uhliari, poľovníci, drevorubači a bylinkári. Patrilo liptovskej rodine Szentiványiovcov, v roku

1901 ho odkúpil uhorský štát. Od konca 19. storočia sa umelo zarybňovalo a v zime pre chladiarenské ciele na ňom lámali ľad, ktorý bol veľmi čistý. Vyvážali ho do Budapešti, Berlína a Viedne. Pleso nemá žiaden viditeľný prítok ani odtok. Podľa merania z roku 2002 má hĺbku až 26 m. Podarilo sa ju namerať len náhodou počas iného prieskumu jazera. Pozoruhodnosťou je prítomnosť ryby sih maréna (*Coregonus maraena*). Ide pravdepodobne o posledné miesto na svete, kde sa nachádza vo svojej čistej forme. Siha sem doviezli v roku 1929 rybári z Třeboňska v Čechách. Opätovne ho odborníci objavili náhodne až v roku 1986. Dnes musí sih bojovať o prežitie s ploticou, ostriežom, šťukou a eutrofizáciou. Ako nepôvodný druh nie je chránený.

Tatranské podhorie. Jeden z troch geomorfologických podcelkov **Podtatranskej kotliny**, lemujúci západnú polovicu južného úpätia Západných Tatier a celé južné a juhovýchodné úpätie Vysokých Tatier. Ide o hladko modelové výškovo rozčlenené pretiahle územie vo výškach 900 – 1 450 m n. m. zhruba medzi ústím Račkovej doliny a Tatranskými Matliarmi budované balvanitým materiálom (čelných a čelno-bočných) morén ľadovcov, ktoré počas pleistocénu v časoch maximálnych zaľadnení vytekali z tatranských dolín do ich predpolia – dnešných kotlín, Liptovskej a Popradskej. Tieto naň pod miestami strmými okrajovými svahmi nadväzujú a spoločne tvoria Podtatranskú kotlinu.

Tatranský národný park (TANAP). Najstarší a najrozľahlejší národný park na Slovensku, vyhlásený v roku 1948, na poľskej strane Tatier o šesť rokov neskôr. Dnes zahŕňa územie **Západných Tatier**, **Vysokých Tatier** ako aj **Belianskych Tatier**. Tieto pohoria majú vysokohorský (alpský) charakter, v časti Vysoké Tatry 30 štítov a veží presahuje výšku 2 500 m n. m., je medzi nimi aj najvyšší vrch Tatier, Slovenska a Karpát, Gerlachovský štít (2 655 m n. m.). Ich reliéf formovali horské ľadovce, ktorých pozostatkom je množstvo jazier – plies. Oficiálnym symbolom TANAPu je endemit kamzík vrchovský tatranský. Typickými sú aj plesnivec alpínsky, kosodrevina či orol skalný a svišť. Mimoriadnou udalosťou na území TANAPu bola vetrová kalamita, ktorá 19. novembra 2004 postihla južné svahy Vysokých Tatier, najmä však Tatranského podhoria a priľahlej časti Podtatranskej kotliny medzi Podbanským a Tatranskou Kotlinou (30 km) a nadlho zmenila charakter postihnutého územia. Atraktivita prírodných krás udržuje trvale vysokú návštevnosť parku. Na jeho území je okolo 600 km turistických chodníkov a 16 značených cyklistických chodníkov. Správa TANAPu sídli vo Svite, pracovisko má aj v Liptovskom Mikuláši. TANAP včítane jeho ochranného pásma prekrýva bilaterálna Biosférická rezervácia Tatry, do svetovej siete UNESCO zapísaná v roku 1993, viaceré územia európskeho významu (napr. Tatry, Poš, Machy) a chránené vtáčie územie Tatry (obe posledné kategórie sú súčasťou sústavy Natura 2000).

Názvy informačných panelov

1. Náučný chodník Rakytovské plieska *(chýba)*
2. Rakytovec – výhľad na kráľovohoľskú časť Nízkych Tatier *(chýba)*
3. Rakytovské plieska
4. Vývoj lesa po kalamite
5. Furkotský potok
6. Pramenná oblasť Bieleho Váhu

Mohutné drevené panely v teréne s drsnými klimatickými podmienkami obsahujú len názov zastávky, t. z. nie sú číslované, ani označené názvom chodníka, ani neobsahujú žiaden text.

Pôvodne na úvodnom paneli pri štátnej ceste bývala schránka s informačnými letákmi.

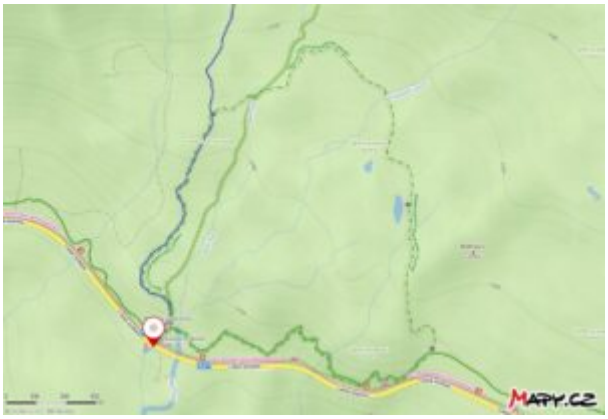

MAPY.CZ

MAPY.CZ